

Конгрес
Українських
Націоналістів

Любіть Україну!

НАЦІЯ І ДЕРЖАВА

e-mail: nacija@ukr.net www.nacija.org.ua 22 квітня 2008 року № 17 (233)

ÕÐÈÑÒÎÑ ÂÎÑÊÐÅÑ! ÂÎ²ÑÒÈÍÓ ÂÎÑÊÐÅÑ!

Дорогі друзі! Вірні побратими!

Конгрес Українських Націоналістів щиро вітає Вас зі святом Воскресіння Христового!

У цей Великий День щедро зичимо вам міцного здоров'я, невичерпної снаги і сили духу, світлих надій та нездоланної віри в нашу спільну справу.

Нехай разом з Великодніми дзвонами у ваших домівках примножиться щастя і добробут, а ваші серця наповняться радістю.

Нехай добром славиться наша земля і щедро родить поле, засіяне вами задля розквіту Незалежної Української держави.

Ми переконані, що Божа ласка завжди буде з Україною, і допоможе нам достойно подолати перешкоди на шляху демократичних перетворень.

Помолімося за душі полеглих за Україну, і будьмо непохитні в своїх помислах і діях.

Разом побудуємо сильну, суверенну Українську національну державу!

Хай Господнє благословення буде з вами та вашими родинами!

ХРИСТОС ВОСКРЕС!
ВОІСТИНУ ВОСКРЕС!

З повагою,

Олексій ІВЧЕНКО,
Голова Конгресу
Українських Націоналістів

ПАСХАЛЬНЕ ПОСЛАННЯ

Патріарха Київського і всієї Руси-України Філарета

Преосвященним архипастирям, боголюбивим пастирям, чесному чернецтву та всім вірним Української Православної Церкви Київського Патріархату

Дорогі браття і сестри! Христос Воскрес!

Воскресіння Христове є найвеличнішим святом Церкви Христової, і тому воно відзначається особливою урочистістю і святістю. І невипадково! Воскресіння Христове – це основа нашої віри. Воно є найсильнішим свідченням Божества Ісуса Христа, істинності Його вчення, спасенності Його смерти та величі Його благодатних дарів.

У світі існувало та існує багато релігій і філософських вчень, але вони не можуть довести правдивості свого вчення і божественности своїх релігій з тієї причини, що не здатні подолати смерть. Ісус Христос воістину воскрес, тому ми віруємо, що Він є Бог живий, істинний і всемогутній. Усі релігії вірять у загробне життя, але жодна з них не вірить у воскресіння мертвих. Навіть іудейська релігія затьмарила старозавітне вчення про воскресіння.

Христос, будучи Богом, страждав, але страждав добровільно, – заради перемоги над гріхом і заради нашого спасіння. Коли Господь наш висів на хресті, Його хулили і злословили, говорячи: "...якщо Ти Син Божий, зійди з хреста... інших спасав, а Себе Самого не може спасти..." (Мф. 27, 40-42). Його знеславлювали, але Він нікого не лихословив. Навпаки, Він молився, кажучи: "Отче, прости їм, бо не знають, що чинять" (Лк. 23, 34). В цьому була перемога Ісуса Христа над гріхом. Він у всьому виконав волю Отця Небесного і переміг зло добром.

Закінчення на 3-й стор.

ВЕЛИКОДНЕ ПРИВІТАННЯ

Блаженнішого Любомира, Верховного Архиєпископа Києво-Галицького Української Греко-Католицької Церкви

Високопреосвященні та Преосвященні Владики! Всечесніші і Високопреподобні отці! Преподобні монахи і монахині! Дорогі в Христі брати і сестри! Мир Вам у Господі!

Дорогі у Христі!

Всемилосердний Бог-Отець обдаровує нас знову нагодою святкувати світлий празник Воскресіння свого Єдинородного Сина, Господа нашого Ісуса Христа. Великдень – це найбільше свято в цілому році, і не дивно, бо в ньому перестає для нас бути грізною і страшною смерть – те, що заперечує все життя. Своєю смертю на хресті Ісус Христос остаточно подолав смерть і звільнив нас від страху перед нею.

Ми, що з Божої благодаті вже віримо в Христове воскресіння, віримо також, що через святу тайну Хрещення ми за дією Святого Духа втілені в Ісуса Христа, як каже апостол Павло у листі до Римлян: "Ми поховані з ним через хрещення на смерть, щоб, як Хрястос воскрес із мертвих славою Отця, і ми теж жили новим життям" (Рим, 6,4–5).

Свято, в якому знову переживаємо смерть і славне воскресіння Ісуса Христа, називаємо також Пасхою. Цим словом у Старому Завіті визначали "перехід", а конкретніше – перехід від єгипетської неволі до обіцяної землі. У Новому Завіті – це перехід від смерті до нового життя, який заради нас довершив Ісус Христос.

Згадуємо про тісний зв'язок між воскресінням Христа та нашим хрещенням у зв'язку з запланованим на цей рік урочистим відзначенням 1020-ліття хрещення Київської Русі.

Закінчення на 3-й стор.

ВЕЛИКОДНЕ ПОСЛАННЯ

архиєпископа Харківського і Полтавського Ігоря

всечесному священству й усім вірним Харківсько-Полтавської єпархії Української Автокефальної Православної Церкви

Всечесні Отці! Дорогі Брати і Сестри!

Цієї щасливої миті, подолавши дорогу Великого посту, ми разом із жінками-мироносицями пробиваємося крізь світанкову імлу до печери, аби почути ангельську звістку: "Нема Його тут, бо Він воскрес" (Мт. 28:6). З властивою Йому делікатністю, вітцівською любов'ю й пошаною до Свого творіння Господь не робить ані Марію Магдалину разом із іншими мироносицями, ні апостолів очевидцями чуда воскресіння. Людина ставиться перед вільним вибором: повірити – чи ні, прийняти воскресіння як найвищу в світі реальність, яка повертає нас до ймовірности вічного життя, – чи ж сховатися від нього за легендою синедріону, нав'язаною вартовим: "Скажіть, що Його учні прийшли вночі й викрали Його, коли ми спали" (Мт. 28:13).

Скільки людей, що опинялися перед загадкою Христового воскресіння, залишилися байдужими або скептично констатували брак доказів! Адже по-справжньому повірити у воскресіння означало б цілком змінити своє життя, переусвідомити своє покликання, вчитися жити із Христом як постійним супутником і провідником. Чи ж не легше сховатися від виклику воскресіння, вдавати, що ця давня подія стосується тебе тільки опосередковано, як частина історії Церкви, як важливий, але тільки приватний випадок із основоположником християнства?

Розмірковуючи над загадкою воскресіння, апостол Павло пише до римлян: "Коли ж ми вмерли з Христом, то віруємо, що й житимемо з Ним, знаючи, що Христос, воскреснувши з мертвих, вже більше не вмирає: смерть над Ним більше не панує.

Закінчення на 3-й стор.

Дорогі читачі! Триває передплата на газету «Нація і держава» на 2008 рік. Інформація про газету міститься в Каталозі видань України на 2008 рік. Наш індекс: 09715. Передплатна ціна: 1 місяць – 2,17 грн., 3 місяці – 6,16 грн., 6 місяців – 11, 32 грн. Сподіваємося на солідарність і допомогу!

Дорогі друзі-побратими – учасники визвольних змагань в рядах ОУН і УПА!

Дорогий український народе!

У цей Великий День Воскресіння Господнього Всеукраїнське Братство ОУН-УПА поздоровляє вас і бажає ласки Господньої небес, а Україні – миру, єдности, добробуту і втілення у велику родину Європи та НАТО, бо тільки там гарантія нашої Незалежности та Соборности.

Дорогі Українці! У ці Великодні дні будьмо свідомі того, що рік цей Божий 2008-й проголошений Роком Степана Бандери, Великого Мужа і Героя Української Нації, який зумів у грізний воєнний час об'єднати і підняти народ до боротьби проти окупантів на рідних землях, створив Українську Повстанську Армію – УПА, яка більше десяти років боролася і проливала кров за Українську Самостійну Соборну Державу.

Тож помолімося за всіх, хто поліг на полі битви за Україну, за розстріляних по тюрмах, закатованих, задавлених танками в ГУЛАГівських таборах, знищених кадебістами поза межами України – за всіх і всюди, хто склав своє життя на вівтар визволення України.

Спрямуймо наші молитви і на те, щоб український парламент, нарешті, почав приймати справедливі закони на розвиток і утвердження української нації і держави, щоб виправив історичну несправедливість і визнав національно-визвольну боротьбу ОУН-УПА та пошанував учасників цієї боротьби. Бажаємо Великих та Щасливих Свят Усій Нашій Великій Родині.

ХРИСТОС ВОСКРЕС!
ВОСКРЕСЛА УКРАЇНА!

Головна булава
Всеукраїнського
Братства ОУН-УПА

КРАСНИЙ ДЕНЬ – ВЕЛИКДЕНЬ!

Весна – найрадісніша, найдивніша пора для людського загалу на нашій планеті. Бо небесне коло багатьох космічних дій, наче невидимим велетенським колесом, котить нові зміни у навколишньому світі – й поступово пробуджується од зимового запертя природа, прагне проросту і квітування.

Олександр ФИСУН,
художник, етнолог

Душа людська щороку відчуває органічну потребу свого входження в нові космічні ритми і радіє оцим новим змінам. Наші предки-хлібороби, ще з незапам'ятних часів задивлені у потаємини Небесних Сил, достеменно відали про чотири цикли сонячного кола, які зумовлювали пори року, всі життєві процеси на землі й натхненно витворили високопоетичні звичаї святкувань. Найвеличніше і найтаємніше із цих свят – Великдень. Великий День Весни Красної. Традиційно, з часів незапам'ятних, нашими пращурами він відзначався щороку за місячним календарем, тобто в день повного місяця, після весняного рівнодення, коли потуги сонячного тепла пересилили зимову стужу; коли життя перемогло холоди – змертвіння.

Як помічено здавен, у цей день усе живе і неживе оживає: земля і вода, небо – сонце яснолике і чисте повітря (начебто дзвенить урочо), птахи, комахи і холодне каміння, покійні предки-духи опускаються межи людей. І радіє Великому Дню вся природа, птахи, вісники Високого Неба та людських родителів-прародителів, від землі розбудженої до небес виспівують хвалу Сонцю ясному, життю новому, Великодню світлому.

Великдень для українця – день вселюдської любови до Бога і всього живого, миротворення, надії на добрий урожай, на радісне та щасливе життя. Як щось недосяжне, світлоносне, життедайне і переповнююче спокусливу душу найвищою Святістю, яка вміщується у поняття Благодаті Небесного Творця. А несла вона квітування, радощі, добро, статки майбутні. Завдяки Сонцю наші предки уявляли весну-красну в образі дівчини молодої – найгарнішої, ластівки щебетливої.

А ще предкам нашим бачилося, що весна – то пора кохання, шлюбів (у веснянці співалося:

> *Великодній хліб і писанка – то найдостойніша жертва, найдорожчий дарунок Творцеві Небес.*

"Ой ти, Сонечко, засвіти, Землю-матінку пригорни"), і по-філософськи осмислювалися вічні питання: народження, життя, смерти.

Спрадавен і понині до приходу Великодних свят кожна вкраїнська родина готується заздалегідь, щоб найурочистіше увійти до них. Ще за тиждень до свят чоловіки ладнали по господарству, порядкували біля худоби, у дворищах, а жінки мазали, вибілювали в хатах, прали, прасували рушники, легку одіж. А в Чистий четвер ("білий", "жильний") – очищалися чистою водою, – до сходу сонця діти й уся родина вмивалися водою, в яку перед тим клали дві писанки з космічними знаками. Лише після такого очищення жіноцтво у кожній господі приступало до найповажнішого діяння – замішувало тісто на великодні хліби (паски, бабки, калачі), а також сідало писати святочні писанки. Як випікання пасок, так і виписування писанок таїли в собі священнодійства – той незбагненно піднесений стан, коли душа творящої українки єдналася у своїй святості, чистоті душевній з Богом. Бо великодній хліб і писанка – то найдостойніша жертва, найдорожчий дарунок Творцеві Небес.

Народна пам'ять через віки й тисячоліття, крізь засилля чужих ідеологій і ординських навал донесла у наше сьогодення найдавніші знання про світ білий – "світ світла", про Всесвіт і вірування, закодовані у символи, зокрема, писанкові знаки, які є священними. Від цього не можна було відступитися майстрині, бо то означало б зректися прамови своїх предків, які вважали, що Сонце і Вода є найбільші сили, що дають життя на землі. Тому хліб (і паска) випікається круглим, пишним і високим, як Сонце в небі. Господині, коли садовили у піч ритуальні хліби (паски), приказували: "Свята паско, будь велична і красна, як сонце ясне, бо сонцю тебе печемо. Нехай уся родина буде жива і здорова". А верхи великодніх хлібів укладалися найдревнішими символами – поясними хрестами, безконечниками, сваргами (свастиками), пташками, а в центрі – космічною квіткою і мережилися зубцями (це спостерігається по всій Україні од Карпат і до Дону, а також і на Кубані).

> *У Карпатах, де сьогодні майже в кожному селі є писанкарі, запевняють: "Допоки пишуть писанки, доти буде і світ, а як перестануть, тоді світ скінчиться".*

Писанки у давнину писалися майстринями за спонукою збільшити світлову потугу весняного Сонця, аби воно могло швидше здолати перешкоди темряви і холодів, й усе навколо скоріше ожило у красі й величі. Отже, разом з Сонцем буде життя. У Карпатах, де сьогодні майже в кожному селі є писанкарі, запевняють: "Допоки пишуть писанки, доти буде і світ, а як перестануть, тоді світ скінчиться". Розписувати яйця починали від Стрітення, на Вербну, а найбільше – до Великодня й закінчували вже перед Зеленими святами. Спрадавен українці вірили, що світ білий і життя в ньому пішло з яйця. Та й сам Усесвіт має форму яйця. Тож воно в уяві народу постало як символ вічного відродження, безкінечности, безсмертя, руху від небуття до буття, як символ Сонця, яке, роздираючи пітьму, морок, холод і смерть, дає життя. Й тому щороку Великдень пошановується ритуальним хлібом (паскою) і писанками та крашанками. Крашанки з'їдаються як святочна страва. Писанки ж заховують у собі понад кількатисячолітні символи небесного світила Сонця як іпостасі Божої і вічного життя, є оберегами від хвороб людей і худоби, від лиха, напасти, пожеж, блискавки (навіть шкаралущі писанкові лікують лихоманку, жовтяницю), бо мають магічну силу. Коли навесні господар виїздив у поле, перед тим писанкою гладив груди коней, волів, корів, щоби вони були гладкі як яйце; під час оранки у борозні клали писанку і приорювали, при будуванні нового житла до всіх чотирьох кутів клали писанки, небіжчика у домовині супроводжувала писанка як світло у вічній темряві. Писанка мала колись особливу цінність – не лише символ родючости, плідности природи, а й щось набагато значиміше, потаємніше – вміст священної сили, і розбивати чи знищувати було втратою неприпустимою. Ось чому художня мова писанок, їхні

> *Господині, коли садовили у піч ритуальні хліби (паски), приказували: "Свята паско, будь велична і красна, як сонце ясне, бо сонцю тебе печемо. Нехай уся родина буде жива і здорова".*

сюжети і символи дійшли до нас, не зазнавши суттєвих змін.

Більшість символів писанкової мови, як засвідчують археологічні знахідки, беруть початки ще у глибинах Трипільської цивілізації (6–5 тис. років тому). Деякі з них, як-от Сварга – у своїх багатьох означеннях по-народному: хрест, ламаний хрест, гачковий, вітрячки, зозулині чобітки, – а також Безконечник, є ще давніші, їхні сліди – у кераміці неоліту (Буго-Дністровська культура), на мамонтових бивнях доби палеоліту (20–15 тис. літ до нас).

Писанка художнім змістом своєї мови із глибини тисячоліть дійшла до нас як невід'ємний атрибут магічних дій у ритуалах великодніх свят на уславлення Світла, його перемоги над умертвляючими силами холодів, темені, і постала видатним явищем народної культури українців.

Великодні святочні дійства, які віками вершилися родинно-суспільним українським загалом у моральній цноті, душевній чистоті й винятковому пошануванні Бога, у звичаєвому братолюбстві складають неоціненний духовний скарб нашого народу.

м. Київ

Наші корпункти

Вінниця	Гусар Віталій	(0432) 35-02-09
Дніпропетровськ	Хоменко Микола	(056) 748-17-92
Донецьк	Олійник Марія	(062) 337-23-48
Житомир	Крук Микола	(0412) 44-52-32
Запоріжжя	Тимчина Василь	(0612) 67-31-82
Івано-Франківськ	Салига Роман	(0342) 3-11-35
Кіровоград	Тріщенко Віктор	(0522) 36-95-25
Київська обл.	Сахацький Олександр	(04497) 4-92-93
Київ	Мохналь Михайло	(044) 278-63-89, 279-68-34
Луганськ	Костянтин Філімоненко	(0642) 53-96-85
Луцьк	Мельник Євген	(0332) 78-07-65, 72-87-95
Львів	Пшевлоцький Микола	(0322) 38-67-63
Миколаїв	Яценьо Софія	(0512) 49-67-90
Мукачеве	Ференц Петро	(03131) 2-25-45
Одеса	Парфенюк Василь	(048) 75-83-113
Полтава	Квачова Олеся	(0532) 28-053
Рівне	Кривко Ігор	(0362) 23-78-55
Севастополь	Проценко Володимир	(0692) 48-79-46
Сімферополь	Овчарук Василь	(0652) 29-77-43
Суми	Перетятько Олексій	(0542) 25-88-98
Тернопіль	Чибрас Володимир	(0352) 52-56-91
Харків	Дяків Богдан	(057) 716-02-18
Херсон	Реуцький Іван	(0552) 26-50-56
Хмельницький	Демид Анатолій	(0382) 65-72-35
Черкаси	Гафінова Любов	(0472) 45-12-05
Чернівці	Лютик Віктор	(0372) 51-02-72
Чернігів	Рябченко Валерій	(04622) 4-38-81

ПАСХАЛЬНЕ ПОСЛАННЯ

Патріарха Київського і всієї Руси-України Філарета

Закінчення. Початок на 1-й стор.

Християни, живучи духовним життям, повинні виховувати в собі правдиву любов, яка не може бути хвилинним спалахом, не повинна бути любов'ю корисливою, що шукає нагороди, а має бути глибокою, постійною, жертовною. Всі біди і тривоги, які існують в нашому суспільстві, виникають через те, що ми багато говоримо про благо народу, багато обіцяємо, – та мало робимо. Серед нас багато таких, які називають себе людьми віруючими, але ближніх не люблять, а люблять себе і дбають про своє збагачення. Вони люблять не Україну, а себе в Україні. Віра у воскреслого Христа спонукає нас бути чесними працівниками, а не хабарниками чи користолюбцями. Треба постійно пам'ятати, що, помираючи, надбаного з собою не візьмемо. Нашим скарбом будуть тільки добрі діла і правдива віра.

Пасха – свято братерства всього людства. Цього дня кожен християнин повинен подивитися на людину як на найбільший скарб, побачити в ній свого брата і сестру, порадіти з нею, як зі своїм другом. Великодня радість спонукає християн до взаємних обіймів. Великоднє христосування – це момент, коли християни мають почувати себе справжніми братами. Ми раді, що останнім часом загорівся вогник любові між Українською Православною Церквою Київського Патріархату та Українською Православною Церквою Московського Патріархату. Це зміцнює нашу надію на утворення єдиної Помісної Української Православної Церкви. Цього року Київський Патріархат буде святкувати 900-ліття Михайлівського Золотоверхого монастиря, а також 1020-ліття хрещення Руси-України. Святкування хрещення Руси-України буде проводитися на державному рівні. Сподіваємось, що Київська купіль хрещення буде сприяти примиренню православних і стане кроком до утвердження Єдиної Помісної Церкви.

Поздоровляю вас, преосвященні архіпастирі, всечесні отці, дорогі браття і сестри, зі святом Воскресіння Христового! Поздоровляю з Пасхою Президента України Віктора Ющенка, Верховну Раду, Уряд, Збройні сили, християн усіх Церков і весь український народ! Сердечно вітаю з пасхальним святом усіх українців в усіх країнах світу, на всіх континентах.

Нехай світло Воскресіння Христового зберігає в наших серцях радість життя, взаємну любов, братерство між людьми і мир між народами. А ми, сини і дочки Небесного Отця, зміцнені перемогою життя над смертю, добра над злом, пробачимо один одному провини; будучи натхнені Божественною любов'ю, обіймемо один одного і промовимо:

Воістину Христос Воскрес!

ФІЛАРЕТ,
Патріарх Київський і всієї Руси-України
Пасха Христова 2008 року
м. Київ

ВЕЛИКОДНЕ ПРИВІТАННЯ

Блаженнішого Любомира, Верховного Архиєпископа Києво-Галицького Української Греко-Католицької Церкви

Закінчення. Початок на 1-й стор.

Ювілейні святкування, передбачені Указом Президента України, включають різного роду наукові, культурні, побутові заходи, в яких ми як спадкоємці хрещення святого рівноапостольного князя Володимира і як громадяни самостійної держави будемо брати участь, щоб глибше пізнати і зрозуміти своє минуле.

Ми не соромимося, не заперечуємо християнських коренів нашої тотожності, але щоб належно прийняти цю спадщину, ми повинні більше вдумуватися у вартости, якими живе наш народ.

Однак для нас, віруючих християн, надзвичайно важливо пригадати собі основну причину святкування, яка є не земною чи зовнішньою. У зв'язку з вшануванням пам'яти святого рівноапостольного князя Володимира вже минулого року ми доручали вірним нашої Церкви відновлювати хресні обітниці, повторюючи ту частину літургійного Чину, якою оглашенні готуються до прийняття святої тайни Хрещення, тобто урочистого відречення від сатани і всіх його діл та свідомого з'єднання з Ісусом Христом і поклоніння Йому. Цей обряд належить повторювати щороку – цього року в неділю, 27 липня, – щоб таким чином дійти до самих джерел святкування хрещення Київської Русі, яке, як вже згадано, було не тільки політичним чи культурним актом, але насамперед і понад усе з'єднанням нашого народу в тих особах, що були готові прийняти Божий дар релігійного визнання.

Нехай цьогорічний Великдень з усім своїм неперевершеним релігійним багатством і відтак тією святоволодимирською заявою нашої приналежности до Христа стане актом щорічного відродження нашого бажання в будь-яку мить в особистому, сімейному, громадському, державному, а передусім церковному житті з'єднуватися з Господом нашим Ісусом Христом та жити згідно з Його спасенною наукою.

Із глибини серця усім вам і собі самому бажаю, щоб з нагоди цьогорічних святкувань ми сповнилися Божою благодаттю від воскреслого Христа на богоугодне свідчення і служіння Йому та на одержання від нього справжньої духовної радости.

Благословення Господнє на вас!

ЛЮБОМИР
Дано 10 квітня 2008 року Божого
при Патріаршому соборі Христового Воскресіння
у Києві

ВЕЛИКОДНЕ ПОСЛАННЯ

архиєпископа Харківського і Полтавського Ігоря

Закінчення. Початок на 1-й стор.

Вмираючи бо, Він умер для гріха раз назавжди, а живучи, живе для Бога" (Рим. 6:8-10). Апостол, який сам не був очевидцем подій воскресіння, а прийшов до Христа, обтяжений важким досвідом участи в переслідуванні апостольської громади, відкриває причетність до Христового воскресіння кожної людини. Смерть для гріха стає перемогою над фізичною смертю. Шлях до воскресіння пролягає через болісне для людських амбіцій помирання з Христом.

Хто не відчував радісної окрилености, просвітленості душі в мить, коли вдається перемогти власну недосконалість і здійснити добру справу, піти на свідому жертву для Бога і ближнього! А ці почуття є лише блідою тінню піднесеного стану душі, котра єднається з Христом. Церковний календар мудро підказує нам, із чого починається наша життєва дорога. Адже Пасха Господня є початком річного циклу перехідних свят і євангельських читань, а щотижневе свято Христового воскресіння, неділя, – першим днем тижня. Ми вже не змушені копирсатися в темних безоднях свого "Я", не повинні блукати в лабіринтах духовних шукань минулого. Воскресіння приймається нами за основу й вихідний пункт власного шляху Богопізнання, і його світло щедро лине на нашу християнську свідомість.

У світлі Господнього воскресіння чимало проблем нашого життя втрачає свою драматичну нерозв'язність. Присутність воскреслого Божого Сина несумісна з шахрайством, корупцією, нехтуванням законами, що викликають більшість суспільних конфліктів в Україні. Криза сім'ї та зумовлена нею демографічна катастрофа зможуть бути зупинені через відкриття справжнього, євангельського сенсу кохання, подружньої вірности, дару батьківства й материнства. Майбутнє ж Церкви бачитиметься цілком інакше, коли сама Церква асоціюватиметься нами з Христом, а не з тією чи іншою постаттю політика в світському або в духовному вбранні.

Чуда воскресіння не бачили ані апостоли, ні жінки-мироносиці. І коли охоронці в паніці тікали від гуркоту каменя, відкоченого ангелом від гробу, Христа вже не було в печері. Кожен із людей мав пройти іспит – іспит віри в правдивість слів Воскреслого, – аби дістати у винагороду право споглядати Його, торкнутися Його ран, відчути Його присутність, пізнати Його в переломленні хліба. Як апостоли Петро та Йоан, як Марія Магдалина, ми можемо пережити шок від споглядання порожньої печери, де сподіваємося зустріти Христа у славі. Та саме в цю мить, не помічений нами, Господь чекає поряд, спостерігаючи нас, аби лагідно спитати: "Чого ж ти плачеш, кого шукаєш?" (Ін. 20:15). І серед сумних переживань раптом осяяти нас неземним світлом всепереможної правди, яка не потребує ствердження жодним чудом:

Христос воскрес! – Воістину воскрес!

ІГОР
архиєпископ Харківський і Полтавський
Пасха Христова р.Б.2008

ЗВОРОТНІЙ БІК ПРАВДИ

З якою метою чиновник дезінформує громадськість?

Конгрес Українських Націоналістів заперечує звинувачення голови Старосамбірської районної державної адміністрації Миколи Цепенди про те, що нібито після благодійної допомоги Олексія Івченка на рахунку районного відділу освіти залишився борг у розмірі 2.4 млн грн. "Перебуваючи на посаді голови НАК "Нафтогаз України", Олексій Івченко дійсно надавав допомогу в будівництві сучасної школи у м. Добромилі Старосамбірського району на Львівщині. Це була досить велика сума – понад 8 млн грн. І саме така сума відповідала кошторисній вартості школи", – зазначає заступник голови КУН Володимир Борейчук.

"Усі зобов'язання щодо фінансування будівництва школи Олексій Івченко виконав. За рік перебування на посаді голови НАКу він надав допомогу Львівській області більше, ніж на 40 млн грн. Це будівництво кардіологічного центру, реконструкція Собору Святого Юра, будівництво онкологічного диспансеру та інше", – наголошує Володимир Борейчук.

За словами директора школи Андрія Керницького, будівництво школи розпочалося ще у 1994 році, але через недостатнє фінансування будівельні роботи майже не проводилися. "Районна влада виділяла мізерні кошти – 40–50 тис. грн. на рік, і лише за допомоги Олексія Івченка школа була збудована. Тому весь наш педагогічний колектив обурений заявою Миколи Цепенди, котра є відвертою неправдою та не відповідає дійсності",– акцентував Андрій Керницький.

Нагадаємо, що Микола Цепенда в своєму коментарі "Львівській газеті" у статті "Зворотній бік благочинності" від 14 квітня 2008 року звинуватив Голову Конгресу Українських Націоналістів Олексія Івченка в тому, що він не виконав фінансових зобов'язань щодо будівництва школи і залишив на рахунку районного відділу освіти борг у розмірі 2.4 млн грн.

НАЙВЕЛИЧНІШОГО НАЗВУТЬ У ТРАВНІ

Добігає до фінішу марафон з визначення найвидатнішого українця. Нині мільйони співвітчизників, долучившись до цієї всенародної акції, надсилають за вказаними номерами телефонів та відправляють SMS із зазначенням відповідного номера, голосуючи за свого Героя.

Хто ж він, Великий Українець №1?

Відповідь на це запитання ми отримаємо 16 травня, коли в прямому ефірі на каналі "Інтер" буде підбито остаточні підсумки цього проекту. Можливо, є щось символічне в тому, що заключна передача марафону припадає на середину травня, адже якраз о цій порі в незалежній Україні святкується День Героя.

Редакція нашого часопису закликає своїх читачів долучитися до проекту "Великі Українці", особисто віддати голос за свого Героя.

Нагадуємо десятку кращих, з якої слід обрати найвеличнішого:

АМОСОВ Микола (дзвонити за телефоном: 8-900-451-10-01; SMS – цифра 1 на номер 10310);

БАНДЕРА Степан (дзвонити за телефоном: 8-900-451-10-02; SMS – цифра 2 на номер 10310);

ЛОБАНОВСЬКИЙ Валерій (дзвонити за телефоном: 8-900-451-10-03; SMS – цифра 3 на номер 10310);

СКОВОРОДА Григорій (дзвонити за телефоном: 8-900-451-10-04; SMS – цифра 4 на номер 10310);

Леся УКРАЇНКА (дзвонити за телефоном: 8-900-451-10-05; SMS – цифра 5 на номер 10310);

ФРАНКО Іван (дзвонити за телефоном: 8-900-451-10-06; SMS – цифра 6 на номер 10310);

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ Богдан (дзвонити за телефоном: 8-900-451-10-07; SMS – цифра 7 на номер 10310);

ЧОРНОВІЛ В'ячеслав (дзвонити за телефоном: 8-900-451-10-08; SMS – цифра 8 на номер 10310);

ШЕВЧЕНКО Тарас (дзвонити за телефоном: 8-900-451-10-09; SMS – цифра 9 на номер 10310);

Ярослав МУДРИЙ (дзвонити за телефоном: 8-900-451-10-10; SMS – цифра 10 на номер 10310).

МУСИМО ПЕРЕМОГТИ!

Микола БІЛИЙ
політолог

Політичних партій і громадських організацій, які вважають себе українськими, патріотичними, є багато. На жаль, через дрібні розбіжності у поглядах (програмах) на державно-розбудовчу діяльність маємо розрізнені і роздрібнені чини і наслідки.

А ворог згуртований міцною "рукою", імперською інерцією, застарілою зневагою, скептицизмом і ненавистю до всього українського. Причому ненависть ця має глибинне генетично-патологічне коріння. Суть її влучно сформулював український історик і політолог М. Демкович-Добрянський: "Є в російському імперіалізмі – я не вагаюсь вжити цього слова – елементарно-дика і заразом вишукано-рафінована, люта ненависть супроти кожного, хто прагне бути вільною людиною і не хоче йти в неволю "визволителів". Мало того: сфальсифікувавши історію та заштовхавши нашу древню націю у свою угро-фіно-татаромонгольську колиску, москвини наше національне прагнення волі нахабно обзивають зрадою, сепаратизмом. Ось звідки походить озвіріння, лють кривавого московського загарбника. І до правди, до покаяння за вчинені злочини геноциду і лінгвоциду в Україні йому ще далеко. Поки що позбавлення права винищувати все українське типовий москвин сприймає як "лішеніє єво прав чєловєка".

Зрозуміло, що в такому співвідношенні сутностей ми, українці, маючи чисельну перевагу над ворогом в Україні, програвали раніше (в бездержавну добу), і програємо тепер у власній державі, ризикуючи знову втратити її.

Час це усвідомити, зрозуміти і діяти доцільним способом. Про що йдеться? Навіть якщо є такі розбіжності в настанові організацій (політичних і громадських), які заважають створити монолітний блок, ми не маємо права перекидати ці розбіжності з вищих ієрархій організаційних структур на "низи", в маси. Особливо неприпустимо це в регіонах помоскалених, де наслідки тривалої окупації майже дощенту зруйнували український соціум, де свідомих українців обмаль і вони розділені невеличкими "жменьками" по багатьох організаціях. Тут необхідно змінити парадигму дій. Скажімо, готується конкретна державозахисна акція (мітинг, хода, пікетування і т. ін.), наприклад – "Кожній українській сім'ї – україномовну школу для дітей! Стосовно цієї акції немає розбіжностей серед українців, тому, незалежно від будь-яких інших розбіжностей між організаціями, всі вони мають брати участь в акції. Така формула чину забезпечує масовість, вагомість, суспільний резонанс, бажані моральні і політичні наслідки, що відбиває охоту україножерів іти на зіткнення, провокації.

"Низи" мають так чинити навіть якщо "верхи" не дають на це згоди; буде привід привчати "верхи" підпорядковуватися національним інтересам, а не власним амбіціям, або прогнати такі "верхи".

Скажу твердіше і жорсткіше: "низи" змушені так діяти в ім'я національної ідеї та навіть захисту свого життя. Скільки разів ми спостерігали, як жменька патріотів, терплячи наругу та навіть насилля, рукоприкладство україножерів, робили свою справу (акцію), а закінчувалося це засудженням у місцевій пресі, радіо, телебаченні "етой горсткі отщепенцев, катөрих нє поддєрживаєт народ", адже ж влада і ЗМІ у помоскалених регіонах України в руках ворогів України. А сплюндровані імперською ідеологією народні маси мають інерцію довіряти газеті, радіо, телебрехні!

Ми, свідомі українці, за 16 років національної паперової свободи мали б уже навчити кожного українця, що все те в Україні, проти чого так рвучко і консолідовано виступає Москва і її "п'ята колона" на наших теренах, є корисним, ба, більше – рятівним для української нації і її державности, і всіляко підтримувати його. А яничарів-українців ідентифікувати і розробити спеціальну програму заходів реанімації їхньої української суті.

> "...Від великоросійського – до російського. Це передусім проблема України. Проблема надто складна, щоб тут можна було торкнутися її більше, ніж натяками. Але від правильного розв'язання її залежить саме буття Росії. Завдання це для нас формулюється так: не лише утримати Україну в тілі Росії, але вмістити й українську культуру в культуру російську. Ми присутні в бурхливому і надзвичайно небезпечному для нас процесі: зародженні нової української національної свідомости, по суті – нової нації (написано на початку XX ст. – ***Ред.***). Вона ще не народилася остаточно, і її доля ще не визначена. Убити її неможливо, але можна працювати над тим, щоб її самосвідомість утверджувала себе як особлива форма російської самосвідомости.
>
> Південноруське (малоруське) плем'я було першим творцем культури і себе самого завжди йменувало Руським (до кінця XIX ст.).
>
> І тут на охороні єдності Великої і Малої Росії, найміцнішим зв'язком між ними була й залишається віра. Хай роз'єднує мова, роз'єднує пам'ять і ім'я Москви – з'єднують київські святині і монастирі Святої Русі".
>
> *Г.Федотов "Чи буде існувати Росія",*
> *("Водолей – знак России". М. – Стор. 109,112, 113)*

> "У ставленні Росії до України слід відзначити одну характерну особливість. Ясна річ, національна дискримінація гнітила нестерпним тягарем населення усіх територій, підвладних Росії, й вислів "тюрма народів" стосовно неї був цілком справедливим. Унаслідок завойовницьких воєн до складу імперії потрапили Середня Азія, Кавказ, Польща, Прибалтика. При цьому їхні народи від самого початку сприймалися як чужий росіянам елемент, а відповідно й асиміляція їх, від чого царизм ніколи не відмовлявся, відсувалася на майбутнє. Зовсім інакше стояла справа з Україною – в історичному й національно-культурному відношеннях Росія ототожнювала її з собою. Тож навіть наприкінці XIX ст., більше того – в нову революційну епоху думка, що Україна, котру російські імперіалісти завжди вважали невіддільною – хоч іще не остаточно асимільованою – частиною Росії, могла насправді прагнути звільнитися від контролю з Півночі, така думка приголомшувала більше, ніж опір народів недавно завойованих або менших за територією, або неслов'янських за складом населення земель. Що ж до найліберальнішої частини російської інтелігенції, цілковито заангажованої на боротьбу з абсолютизмом, то вона заперечувала саму ідею самостійности чи бодай національної автономії У країни".
>
> *З книги Роберта Конквеста "Жнива скорботи",*
> *(К., "Либідь". – 1993 р. – Стор. 34).*

ПАРАЛЕЛІ

ПОЛЬЩА І РОСІЯ ЯК СУСІДИ УКРАЇНИ

Доля подарувала Україні двох найближчих сусідів – Польщу та Росію. Кожен із наших сусідів вів політику щодо українців, виходячи виключно із своїх інтересів, що є цілком природним явищем у стосунках між народами, як, до речі, і між людьми.

Спочатку, після доби княжої Русі, через 80 років після татаро-монгольської навали, в Україну прийшли литовці. Литва стала сюзереном України, а давньоукраїнська (руська) мова стала державною мовою Литви. Після об'єднання Литви з Польщею Україна опинилася під пануванням Польщі, і це явище вплинуло на розвиток ментальности народу, його культури та цивілізації.

Борис ВАСИЛЬЧЕНКО,
інженер

За часів Польщі Україна сформувала свою потужну на той час військову силу, – Січ. Козаки стримували напади татар, москалів та турків на Україну та Річ Посполиту, самі ходили на Москву, у сусідні Крим та Туреччину.

Потім в історії двох слов'янських народів, які періодично вели між собою запеклу боротьбу (яка, по суті, ще і в 40-х роках минулого століття була війною на користь третього, азійського, неслов'янського народу), сталася трагічна подія – обидва потрапили під іго монгола-московита (це визначення належить Марксу).

Павло Алепський, архимандрит грецький, який після Московії (слово "Русь" Московія потім у нас украла) у 1653 році подорожував Україною, відзначав, що в кожному українському селі є школа, що всі українці уміють та люблять читати, що українки дуже гарні господині. А у московитів навпаки – у будівлях багнюка, жінки неохайні, про туалети московити не мають уявлення. Як писав російський письменник Булгаков, його співвітчизники відстали у плані розвитку цивілізації від європейців на 200 років, а з урахуванням більшовицької диктатури – на всі триста.

"Страна рабов, страна господ..."

Тероризм, як і фашизм, завжди були державною політикою Росії. Москва висилала до Сибіру гетьманів Дорошенка та Самойловича, кошового Івана Сірка, пізніше – митрополита Шептицького. Москва фізично знищила провідників нації Петлюру, Коновальця, Бандеру, в отруєнні Ющенка чітко простежується рука Москви. Та хіба це було тільки в Україні? Про терористичні замахи Москви на їхнє життя говорили президенти Азербайджану та Грузії Алієв та Шеварднадзе. Свої моральні якості монгол продемонстрував і в 1768 році, коли українські козаки та селяни повстали проти панської Польщі. Щоб придушити повстання, Росія послала свої війська. Полковник російського війська Гур'єв проголосив, що москалі прийшли на допомогу українцям, запросив до себе на банкет Гонту і Залізняка, а коли ті разом із "русскімі братьямі" підвипили, пов'язав їх і віддав до рук катів.

Поступово Україна, яка потрапила під іго Росії "п'яної, голодної, свинської" (Т. Шевченко), перетворилася з квітучої освіченої та цивілізованої країни в безправну рабиню. Академік Вернадський писав, що, за визначенням Столипіна, головним завданням Росії, починаючи з XVII століття, була "борьба с украинством".

Принагідно відзначимо, що "борьба с украинством" особливо цинічно та жорстоко ведеться в наші дні.

Упродовж багатьох століть культуру та просвіту в народ несла церква. Так було в Європі. А що ж у Росії, чи була церква Московського патріархату рушієм культурного поступу? Слід зазначити, що московська церква успадкувала основні риси церкви візантійської, яка постала як розкольницька формація від загального християнства з центром у Римі. На відміну від Римської церкви, візантійська, а згодом і московська, підпорядковувалися тирану-імператору, як правило, кривавому. Їм ця церква слухняно підкорялася, служила молебні за "здравіє", освячувала загарбницько-розбійницькі війни російського імперіалізму.

Принагідно зазначимо, що Москва намагалася знищити і польський народ, попередньо позбавивши його, як і Україну, військової сили. Про це свідчить і пакт Молотова-Ріббентропа, спрямований, у першу чергу, на знищення Польщі.

Нам часто говорять, що відповідальність за безперервні загарбницькі війни, які постійно веде Росія (у минулому столітті Росія не воювала лише у 1931–36 роках; за два останніх століття вона провела 104 війни і всі – загарбницькі), несе її уряд. Ніби відповідаючи своїм співвітчизникам, доктор права, мер Петербурга Анатолій Собчак говорив: "Всякое правительство творит свои преступления вместе со своим народом, и всякий народ несет ответственность за все преступления своего правительства наравне со своим правительством".

Поляки та москалі... Не так давно Україна була розділена між ними по Збручу. Коли у 1932–33 роках Москва вела проти українського народу безкровну війну, а селами ходили бригади комуністів і комсомольців, прозвані "червоною мітлою", озброєні пошуковими пристроями, вигрібаючи у селян останні залишки продовольства, селяни із "совєтської України" ходили через Збруч, аби випросити чи виміняти харчі. Літні люди розповідають, що коли вони поверталися з-за Збруча, прикордонник-поляк вдавав, що нічого не помічає, а прикордонник москаль-татарин стріляв у нещасну матір, яка несла своїм опухлим від голоду діткам окраєць хліба...

Отже, якщо для України Польща є рятівним човном, за допомогою якого наша країна може "випливти" до європейського способу життя, то Росія – це болото, яке може остаточно засмоктати українців, після чого вони, зросійщившись та перейнявши ментальність монгола-московита, зникнуть назавжди з лиця землі як народ.

 МЕТАМОРФОЗИ ЧАСУ

Чи готові українці прийняти демократичну модель розвитку, а чи для них більш органічною є авторитарна модель?

ТІНЬ НАД УКРАЇНОЮ

Михайло СИДОРЖЕВСЬКИЙ,
"Нація і держава"

ЯК зауважив видатний американський політолог С. Хантінгтон, авторитарні режими об'єднує відсутність притаманної демократіям процедури виборів. Якщо казати узагальнено, то це означає безальтернативність політичного вибору, усунення громадян від участи у процесі прийняття політичних рішень. До цього можна додати такі притаманні авторитарним режимам ознаки, як централізація і монополізація влади і політичної діяльности вузькою групою осіб, і непідконтрольність влади громадянам, безапеляційний командний стиль керівництва і безумовне підкорення населення владі.

Часто визначають автократію як правління за допомогою сили. Суть такого управління полягає в концентрації влади в руках однієї чи кількох осіб і недопущення до владних важелів інших претендентів. Причому інструменти для досягнення цих цілей можуть бути різними, хоча перелік засобів для утримування влади не такий уже й великий: контроль над ЗМІ, обмеження політичних свобод громадян, політико керована зверху донизу вертикаль влади, абсолютно надійні силові структури і армія. Іноді той чи інший режим, заради надання собі респектабельности в очах міжнародної спільноти і ухилення від міжнародних санкцій, намагається зберігати деякі зовнішні ознаки демократії, як це можна побачити на прикладі нинішньої Росії. На відміну від тоталітарного режиму, де опозиція повністю знищена або перебуває в глибокому підпіллі, режим авторитарний все ж змушений миритися з існуванням певних опозиційних груп або ж структур, які залишаються значною мірою незалежними, – приміром, церкви чи середовища мислячої інтелігенції. Автократія не має тоталітарних амбіцій, не має єдиної ідеології і не ставить за мету досягти масової підтримки на свою користь з боку громадян, проте намагається контролювати участь людей у опозиційних рухах. Тобто в авторитарних державах проблема підтримки населенням режиму зазвичай нехтується. При цьому не допускається політична опозиція існуючому режиму. Однак, разом з тим, поза сферою контролю з боку держави залишається діяльність незалежних профспілок, професійних об'єднань творчої інтелігенції, молодіжних організацій, економічних структур тощо. Так, за авторитарного режиму цілком можлива багатопартійність, допускається певний плюралізм, навіть формальна "боротьба за владу" та інші елементи громадянського суспільства, чого не скажеш про тоталітарну систему. У тій же Росії, як відомо, незважаючи на політичні репресії останніх років, досі збереглися залишки опозиційних засобів масової інформації. Їхнє існування через мізерні наклади, маргінальність і відсутність серйозної перспективи практично нічим не загрожує кремлівському режиму. Відповідно, усі впливові ЗМІ, особливо на телебаченні, або знищені, або ж "перекваліфікувалися" у вірнопіддані. Щоправда, такі винятки, як правило, є несуттєвими і аж ніяк не впливають на сутність режиму або ж на міцність його устоїв. Деякі режими спеціально "вирощують" або сприяють появі вигідної для себе, абсолютно безпечної і слухняної "опозиції", головне завдання якої полягає в тому, щоб не допустити появи опозиції справжньої. Подібне ми бачили в Україні за часів Кучми, коли функції "ручної" опозиції доволі успішно впродовж кількох років виконували комуністи. Коли ж з'явилася "Наша Україна", комуністи, як відомо, продовжуючи бряскати трибунною демагогією, насправді головним об'єктом для своєї риторики обрали якраз не "антинародний режим Кучми", а – політичну силу, яка висунула Ющенка і реально загрожувала тодішній владі.

ДЕЯКІ дослідники вважають, що автократія – обов'язкова ланка суспільного розвитку на шляху трансформації тоталітарної держави в демократичну. Тобто, йдеться про перехідний етап розвитку держави. Як приклад наводяться країни колишнього СРСР, де соціально-економічні та політичні реформи були вимушеними і здійснювалися (за винятком країн Балтії) здебільшого авторитарними режимами за принципом кавалерійських атак, часто з залученням малопрофесійних економістів і авантюрних політиків. Не дивно, що ці "реформи", які дістали влучну назву "шокова терапія", не призвели до значних демократичних зрушень і не були підтримані населенням, яке справедливо вбачало в них лиш засіб для нечуваного збагачення окремих фінансово-політичних груп, у той час як матеріальне становище більшости населення погіршувалося.

ЧИ ВІДПОВІДАЄ дійсності твердження, що кожен авторитарний режим прагне стати тоталітарним? Навряд чи, оскільки часто авторитарний режим формується в суспільстві зі слабо розвиненими громадськими інститутами. Скоріше, такий режим виникає від браку демократії.

Чи загрожує Україні авторитарний режим управління?

Очевидно, що так.

За умов, коли діяльність вищого законодавчого органу значною мірою паралізована (фактично, в режимі протистояння і протиборства Верховна Рада працює вже не один рік) і скомпрометована (щоправда, заслуга в цьому – переважно самих парламентаріїв), реальні важелі управління державою все більше концентруються в руках виконавчої влади. Знову ж таки, за подібних умов, коли реальна демократія не діє, суспільство "вагітне" очікуваннями "сильної руки" як єдиної альтернативи владному безладу.

Варто зауважити, що в нашій країні впровадити автократію намагався Леонід Кучма за часів свого президентства. У перший період свого правління він, як відомо, робив чималі зусилля для максимальної концентрації влади у власних руках. Однак у певний момент, для багатьох доволі несподівано, Кучма відмовився від намірів узурпації влади, натомість підтримавши т. зв. політичну реформу, суть якої, ледь прикрита псевдодемократичною риторикою, зводилася до диверсифікації влади, а фактично – до розбалансованости усього державного механізму.

Чому Кучма так раптово змінив свої політичні орієнтири – це тема для окремої розмови, однак варто додати, що шляхом Леоніда Даниловича пробують іти, перебуваючи при владі, деякі його послідовники.

ВЛАСНЕ, головна загроза виникнення автократії – це незрілість демократичних традицій. Держава, влада в якій з тих чи інших причин неспроможна забезпечити демократичний розвиток, ризикує стати жертвою авторитаризму. Виникнення авторитарних режимів є результатом нестабільности перехідних періодів суспільного розвитку. Встановлення авторитарної диктатури відбувається зазвичай в умовах економічної кризи і галопуючої інфляції, розгулу злочинності. Невід'ємною передумовою для авторитаризму є корумпованість усіх верств влади. Причому саме до такого розвитку державу часто підштовхують самі громадяни: варто лише в умовах нестабільности на політичній арені з'явитися більш-менш харизматичній особі, котра майстерно володіє арсеналом популістських прийомів впливу на маси, як цей політик починає фокусувати на собі суспільну увагу, збираючи на виборах чималі електоральні врожаї.

Вважається, що така особа, отримавши владу, забезпечить "порядок", що його закономірно прагнуть громадяни нестабільної і непередбачуваної країни. Країни, в якій можна практично без жодних кримінальних наслідків закликати до повалення існуючого устрою. Країни, в якій важко знайти непідкупних суддів і чесних журналістів і редакторів. Країни, в якій звичним явищем стало рейдерство, тобто узаконений бандитизм і грабунок.

Звичайно, усім нам хочеться жити в державі, де закони діють однаково для всіх, незалежно від соціального статусу. Крім того, нам хочеться, щоб влада викликала повагу, а не обурення і ненависть (як це переважно було за часів Кучми) чи зневагу, або мляву апатичну байдужість – як це значною мірою присутнє нині.

Уособлення слабкою і недієздатною владою нібито демократичної моделі правління дискредитує саму демократію, знижує суспільний запит на питомо демократичний розвиток, посилюючи авторитарні тенденції і очікування.

Саме на обіцянки встановлення порядку і дотримання законности "купуються" довірливі громадяни, нерідко при цьому цілком усвідомлено поступаючись частиною своїх громадянських прав і свобод.

Однак відомо, що безплатний сир – лише в мишоловці.

ЩОПРАВДА, за певних історичних умов становлення автократії може бути виправданим (цим авторитаризм принципово відрізняється від тоталітаризму, який не має жодних переваг порівняно з іншими режимами). Класичний приклад – Чилі, де прихід до влади у вересні 1973 року "диктатора" Августо Піночета не лише зупинив сповзання цієї латиноамериканської країни в болото хаосу, а й зумовив її соціально-політичний та економічний розвиток і стабільність. Тобто встановлення авторитарних режимів іноді має виправдання – коли це необхідно, щоб подолати кризу, подолати опір політичних противників чи мобілізувати ресурси для боротьби з існуючою загрозою.

Подібним чином також у деяких інших країнах (Китай, Сингапур, Південна Корея, Таїланд) авторитарна влада змогла сконцентрувати зусилля та ресурси задля проведення економічних реформ та забезпечення порядку. На прикладі цих країн можна бачити вміле поєднання сильної влади з вільною економікою. Посилення авторитарної влади в Росії за часів Путіна також до деякої міри позитивно вплинуло на її розвиток, але головним чином у цій країні досягнуто економічних зрушень і політичної стабільності за рахунок надзвичайно сприятливої цінової кон'юнктури на світовому енергоринку. Не є таємницею, що російська економіка тримається переважно за рахунок викачування сибірських надр, але аж ніяк не з причини модернізації чи структурних реформ.

Переважна більшість авторитарних режимів у світі негативно впливають на суспільний розвиток, гальмуючи його.

НЕБЕЗПЕКА авторитаризму зокрема полягає в тому, що, керуючись благими намірами, населення апріорі делегує одній особі чи групі осіб (клану) права визначати, умовно кажучи, межі добра і зла в країні. Наскільки при цьому впливає на характер авторитарного режиму суб'єктивний фактор, тобто особисті якості лідера і його оточення – це питання наразі малодосліджене, однак видається, що вагоміше значення мають політичні традиції, ментальність народу, соціально-економічне становище і геополітичний зріз.

Фактично ж прийняття суспільством авторитарної моделі управління означає, що спільнота позбавляється реальних прав впливати на характер влади, добровільно чи під примусом віддаючи це право, знову ж таки, тій силі, яка уособлює собою владу. Насправді ж реальна влада переходить до рук бюрократичної верхівки, яка схильна діяти переважно у власних інтересах.

З іншого боку, не менш шкідливим для суспільства є і парламентаризм нинішнього українського зразка, який не має нічого спільного з демократією, оскільки всі ми чудово розуміємо мотивацію поведінки абсолютної більшости нардепів, кожен з яких скоріше символізує собою тугий гаманець з грішми, ніж є виразником інтересів виборців.

Проблема полягає в тому, що як альтернатива нинішньому хисткому політичному становищу українського суспільству нав'язується не демократичний напрямок розвитку, а – навпаки, панацеєю від усіх нинішніх бід політики з різних таборів називають посилення авторитарної влади. Причому це подається, звичайно ж, у красивій "упаковці", приправлене популістською риторикою.

Відповідно, на спекулятивне запитання: чи готові українці прийняти демократичну модель розвитку, а чи для них більш органічною є авторитарна модель, більшість громадян обирають друге.

Насправді ж прийняття авторитарної моделі для України означатиме не просто зупинку у її розвитку. На цьому шляху нас чекають не лише великі розчарування і нові проблеми.

Головна загроза подібного сценарію лежить у площині геополітичного вибору. Усі країни Європи, за винятком Білорусі і до деякої міри Сербії, обрали демократичний напрямок свого розвитку. Спокуса прийняти автократію, вирішивши таким чином усі наші біди, уповільнить темпи входження України до європейського співтовариства, а то й узагалі зупинить їх. Однак нам не вдасться дотриматися принципу "моя хата скраю", оскільки Україна є надто привабливою з геополітичних міркувань територією. Власне, вся наша історія – як минулих часів, так і новітня – підтверджує цю тезу. При цьому балачки про "третій шлях", позаблоковість, економічні інтереси, слов'янське братерство і т. ін. насправді виконуватимуть функції ширми, яка ховатиме справжні наміри ініціаторів встановлення авторитарного режиму – повернення України в силове поле Москви з усіма драматичними для нашої держави наслідками.

СУБ'ЄКТИВНІ ЗАУВАГИ З ПРИВОДУ

НАЦІОНАЛЬНИЙ СОЛІДАРИЗМ

Вперше довелося ознайомитися з поняттям "національний солідаризм" і замислитися над його суттю при вивченні матеріалів книги Дмитра Мирона "Ідея і чин України. Нарис ідеологічно-політичних основ українського націоналізму" (Українська видавнича спілка, Київ–2001).

Книга написана наприкінці 30-х років XX ст., але актуальність її сьогодні виросла. Бо з фази ідеологічного романтизму підневільної нації, яка прагнула визволення і змальовувала своє державницьке майбуття в ті вже тепер далекі буремні часи, завдання реалізації принципів національного солідаризму перейшло в прагматичну площину в уже задекларованій і визнаній усім світом самостійній державі Україна. І питання сьогодні стоїть так: або Україна стане національною українською державою і увійде в коло європейських держав, або зійде знову з політичної та історичної арени як суб'єкт новітньої історії.

Микола БІЛИЙ,
політолог

Цій проблематиці була присвячена моя стаття "Дві України", опублікована в газеті "Заграва" (№№3,8,9 в 2003 році). З тих пір проблема національного солідаризму не сходила з поля зору, а українські реалії лише загострювали її. Доводилося бачити спроби інших авторів увійти в цю тему (неопубліковані матеріали). Одночасно поглиблювалось усвідомлення труднощів у вирішенні проблеми. У статті "Хто ми... якими шляхами можемо піти?!" ("Заграва", №4, 2008 р.) довелося зауважити: "категорія "національний солідаризм" існує, але політекономічні формули забезпечення національного солідаризму ще не вироблені, хоча філософська, ідеологічна і політична цілі його зрозумілі – моральна, справедлива організація життя нації і держави з забезпеченням стабільного консолідованого соціально-національного організму, що прогресує у своєму духовному інтелектуальному розвитку".

Ще в статті "Дві України" йшла мова про те, що теоретики українського націоналізму дрейфували від революційного романтизму Дмитра Мирона в бік прагматичної політекономії вільного ринку, демократичної держави, в якій суспільно-політичний лад базується на принципах народовладдя і політичного плюралізму; перехідний період від початку існування проголошеної держави Україна через наповнення її українським національним змістом до побудови справді Української самостійної Держави вже мислиться не як період "національної диктатури, що зосередить всі внутрішні сили, опанує залізною рукою всякі відосередні анархічні прояви і ворожі зазіхання, а назовні дасть рішучий опір ворогам і чужинницьким апетитам". Будучи однодумцем Дмитра Мирона, в тій статті довелося дати репліки щодо такого дрейфу: "українська нація фактично обезглавлена, бо провідна її верства винищена за часів московської окупації, а нині при владі – вороги української нації. Програмовою позицією сучасних націоналістів нація вкидається для політичного дозрівання, консолідації і "відрощування" собі нової національно свідомої голови і загартування в жорстокому вирі боротьби з вишколеними ворогами української державності, які направляються і підтримуються з імперської Москви" та "нехай читачі, порівнюючи погляди націоналістів різних часів, роблять свої висновки".

Апелюючи до читачів, розумів, що це, певною мірою, втеча від труднощів, адже усвідомлював, що націоналісти кінця XX ст. – початку XXI ст. вже мали перед очима кривавo-жорстокий московсько-нацистський досвід розбудови "ізмів" – різного ступеня зрілості соціалізмів та Микитиного комунізму з повним їхнім крахом, а тому побоювалися рішучого "изму" Дмитра Мирона – тобто науково не розробленого і не апробованого національного солідар(изму).

Але ж проблема висить дамоклевим мечем над національними шиями націй-держав новітньої епохи.

Ми спостерігаємо, як проблема національного солідаризму вирішується в найбільш розвинутих капіталістичних країнах, з яких люди не втікали в "соціалістичні" країни і не втікають в постсовітські національні країни; в зворотньому ж напрямку втікачів багато.

Але ж бачимо і глобальну кризу: нацизм "золотого мільярду" і багато інших "свинцових мерзостей", про які йшлося в статті "Хто ми... якими шляхами можемо піти?!"

Хочу запропонувати часткове завдання для апробації національного солідаризму з морально-психологічно-духовним і політекономічним обґрунтуванням пропозиції.

Ми раніше часто чули – діти, це привілейований клас; чогось тепер менше про це говорять, а кількість дітей-жебраків різко зросла.

Діти, молодь – це майбутнє кожної нації. Не знаю, чи замислювався тепер уже перший український Президент В. Ющенко над категорією "національний солідаризм", але на Сьомому великому зборі Конгресу Українських Націоналістів заявив, що має четверо дітей і мабуть буде п'ята дитина (тут були бурхливі оплески), і що бореться за посаду президента для того, щоб його діти і наші діти мали рівні можливості в отриманні освіти (знову бурхливі оплески). Тож з дітей і варто почати. В них наша любов, в них наша надія. Думається, підшукувати інші аргументи морально-психологічно-духовного плану щодо дітей нема потреби.

Політекономічні аргументи: прикладів багато, та нагадаємо єдиний. У Запорозькій Січі було героїчне станове козацьке суспільство. Але шлях до вищого стану не був закритий для будь-кого: треба було тільки той шлях торувати особистою звитягою, мужністю, талантом, розсудливістю і лідерськими якостями. Бо цього вимагала жорстока тодішня реальність – цей потужний політекономічний аргумент (бути чи не бути!).

Так само нація для свого виживання, прогресу і лідерства об'єктивно зацікавлена, щоб з молодого покоління в науку, у владу, в організацію виробництва... тобто в суспільну еліту приходили найталановитіші.

З ВІРОЮ В УКРАЇНУ

ДОВГА ДОРОГА ДО ВОЛІ

Богдан ЗАХАРЯК,
"Нація і держава"

Члену проводу Миколаївської обласної організації Конгресу Українських Націоналістів Марії Радюк – 87 років. Попри свій поважний вік, пані Марія вражає світлим розумом і доброю пам'яттю, своєю мужністю й життєстійкістю. За її плечима – дванадцять років тюрем та концтаборів...

Уперше Марію заарештували поляки в рідному селі Весняному, що на Рівненщині, в 1939 році. Вночі взяли батька, ще п'ятьох чоловіків із села. Вона була сьомою. Тоді їй ледве виповнилося 19 літ. Досі не розуміє, за що. Каже, може тому, що віталася в громадських місцях не "Дзень добжий", а "Добрий день". Місяць відсиділа у Березі-Картузькій, у таборі для інтернованих, без права виходити з приміщення, вставати.

З початком німецько-польської війни польська охорона розбіглася, тож вона, знайшовши батька та односельчан, разом з ними два тижні лісами добиралася додому. Там уже порядкували "перші совіти". Очевидно, зважаючи на досвід "політичної відсидки", її призначили головою сільської ради, за що ледь не розстріляли німці. Слава Богу, ніхто про неї в селі нічого поганого не сказав.

Згодом закінчила у Львові тримісячні курси, працювала у селі начальником відділення зв'язку. Вийшла заміж, народила сина...

З початком повстанського руху допомагала членам ОУН-УПА: відсилала посилки для заарештованих, передавала кореспонденцію, виїжджала за завданнями у Луцьк, Львів. На жаль, хтось на неї доніс в МДБ. Якось навесні 1945 року, коли прийшла додому, на подвір'ї застала понад десяток повстанців. Це були переодягнені енкаведисти, які назвались службою безпеки УПА. Про це вона довідалася згодом...

А тоді вони повели її до лісу. Звинувачували у зрадництві оунівців, накинули на неї плащ-палатку, вистрілили над головою. Протримали під вартою цілу ніч. Вона дала свідчення, що працювала на ОУН-УПА.

Її відпустили. Повертаючись до рідної оселі, помітила, що на подвір'ї сидить енкаведист і чистить автомат. Від сусідки дізналася, що у хаті засідка, на неї чекають. Марія втекла на хутір до тітки, звідти поїхала до Львова, де вчилася на курсах, поговорила з викладачем-лектором, про все розповіла. Той, хоч і був вихідцем зі Сходу, але перейнявся її тривогою, порадив таємно виїхати у Росію, нікому не писати, бо заарештують. Так вона завербувалася в Іркутськ на будівництво залізниці.

Проте людиноненависницька система дістала її і там. Марію заарештували прямо на робочому місці. Особист, завівши її у свій кабінет, скомандував:

– Руки вгору! Ти заарештована!

– За що? – запитала.

– Там узнаєш, за що.

Звинувачення їй висунули на підставі тієї інформації, що розповіла переодягненим енкаведистам. Під слідством півроку просиділа в одиночній камері в Іркутську. Слідчий бив її, жбурляв у неї чорнильницею. Але вона від усього відмовлялася. Її привезли в рідне село. Потім – знову Іркутськ. Ще рік сиділа в тюрмі, спала на голих нарах.

Згодом з Москви надійшло повідомлення, що вона засуджена на 10 років. Її відправили в Кенгір, каторжний табір суворого режиму. Дозволяли писати два листи на рік. О шостій годині підйом, працювали по 12 годин, під конвоєм ходили на роботу і з роботи. Жили в бараках, спали на двомісних нарах. Денна норма їжі – 700 г хліба, їли вранці і ввечері, обіду не було. У пам'яті закарбувався табірний номер СЮ 260 – на голові, на рукаві, на коліні і на спині. Так минуло вісім пекельних років...

На світлині: українки-політв'язні концтабору Кенгір. У верхньому ряду (зліва-направо): Людмила, Євдокія, Валентина. У нижньому ряду: Олена, Марія РАДЮК, Ганнуся. 1955 рік.

Сьогодні пані Марія з болем згадує про повстання в Кенгірі. Приїжджали з Москви енкаведистські чини, намагалися вмовити повстанців вийти на роботу, а на сороковий день з Караганди прибули танки з автоматниками. Зранку почали штурм бараків, гусениці "прасували" людей. Хто втікав – розстрілювали з автоматів. Позаду їхала вантажівка, на яку складали трупи і вивозили в степ, де скидали в загальну могилу. Там завершили свій земний шлях майже 600 в'язнів.

Коли табір розформували, пані Марію відправили на поселення у Нікольськ, що неподалік від озера Балхаш. У 1956 році її звільнили. Поїхала в Інту до сестри, влаштувалася на роботу. Працювала ще 15 років.

Тоталітарний комуністичний режим катком пройшовся по її родині. Батька заарештували. Він помер у Сарнах, перебуваючи під слідством. Перший чоловік Іван помер під слідством в Острозі. Сестра також була виселена, працювала 10 років на лісоповалі в Інті.

Коли Марія вимушена була тікати з села, її сину було лише три роки. Наступного разу вона побачила його через 10 років. Хлопчик зростав без материнської ласки. Не передати, яка то радість була, коли вони знову зустрілися...

Після виходу на пенсію Марія оселилася в Миколаєві, щиро раділа проголошенню української незалежності, долучилася до активної громадської роботи, працювала в організації політв'язнів, з 1996 року – член Конгресу Українських Націоналістів.

Нині вона – моральний авторитет для конгресівців Миколаївщини. Її поважають за шляхетність, проукраїнські позиції, твердість у принципових питаннях. Попри свій тернистий життєвий шлях, зберегла щире ставлення до людей, доброзичливість. Поважає розумного співрозмовника. А ще вона – славна господиня, любить та вміє прийняти гостей.

Пані Марія і нині живе повноцінним життям, долучається до проведення найрізноманітніших патріотичних акцій. Свій обов'язок вбачає у донесенні до свідомості мешканців Миколаєва історичної правди, прищепленні їм українського духу, любові до України, незалежність якої разом з сотнями тисяч українців вона виборювала у польських та радянських тюрмах і концтаборах.

ПРАВДА ІСТОРІЇ

ВИЗВОЛЬНИЙ РУХ
НА СХОДІ УКРАЇНИ

Нещодавно відбулися чергові громадські слухання, присвячені діяльності Організації Українських Націоналістів на Півдні та Сході України. Подаємо найбільш цікаві виступи.

Володимир СЕРГІЙЧУК, професор, доктор історичних наук:

Уже перший програмний документ ОУН, яку було створено у Відні 1929 року, містив одне з головних завдань організації – відродження Української Самостійної Соборної Держави.

ОУН думала не тільки про Галичину чи Волинь, які входили до складу Польщі, а й про всю Україну, і готувалася до поширення своїх ідей на південь і схід. Цій проблематиці велике значення приділяв Євген Коновалець.

Коли 1939 року впав кордон по Збручу, ОУН дістала можливість поширити свою діяльність на Схід. Оунівські ідеї починають цілеспрямовано просуватися на Схід, де уже 1940 року НКВС виловлює комісарів ОУН. Зокрема, у Сумському обласному архіві знайдено документи щодо діяльності оунівців у Шостці.

З документів випливає, що напередодні гітлерівського нападу на Радянський Союз крайовий провідник ОУН Іван Климів ("Легенда") підготував кадри для підпільної мережі ОУН на всій території Східної України. Передбачалося, що після звільнення територій від більшовицької влади ці кадри займуть адміністративні посади в кожному районі.

У партизанських звітах, які я виявив у Житомирському обласному архіві, є свідчення про те, що в 1942 році гітлерівці заарештували велику групу підпільників-оунівців у Житомирі. Німці вилучили у крайового провідника Хоми документи довоєнного періоду, що свідчили про майбутні плани ОУН на Сході України. Зокрема, оунівці планували, що президентом відновленої Української держави буде академік Богомолець.

Діяльність ОУН у роки гітлерівської окупації вели насамперед бандерівські та мельниківські похідні групи, що мали завдання відновити Українську державу, але йшли до цієї мети різними шляхами.

Бандерівцям, наприклад, удалося у Львові 30 червня 1941 року проголосити акт відновлення Української держави.

Планувалося, що відразу після того, як Україну буде звільнено від більшовицької влади, на всіх її теренах буде проголошено українську владу. І наскільки можна судити з наявних документів, така влада була проголошена у 12 областях УРСР, у тому числі на території нинішньої Брестської області. Берестейщина – етнічна українська територія, і на неї теж поширювалися плани відновлення Української держави. Українські націоналісти мали намір іти на Схід, на всі етнічні землі, включаючи Кубань і, звичайно, Крим. Уся влада в Україні мала бути зосереджена в руках крайового уряду.

Але гітлерівці не сприйняли Акта відновлення Української держави й зажадали від бандерівців його відкликання. Бандера цього не зробив, й тому був інтернований до Берліна.

З 15 вересня 1941 року гітлерівці вирішили рішуче розправитися з бандерівським підпіллям і ліквідували обласні управи, які й були українською владою.

Усі представники українських організацій, насамперед бандерівського спрямування, були піддані репресіям. Рядових бандерівців або розстрілювали, або кидали до концтаборів; провідних діячів, наприклад Миколу Климишина, Василя Кука, вивозили на територію нинішньої Польщі.

З того часу бандерівський провід, який залишався на окупованих гітлерівцями землях, переходить у підпілля. Бандерівці стають відвертими противниками гітлерівської окупації.

Найбільш яскраві свідчення про діяльність ОУН на Сході дали документи їхніх найбільших ворогів, тобто органів каральної влади – НКВС. Зокрема, від 24 травня 1943 року, за підписом наркома держбезпеки УРСР Савченка. Цей документ так і називається – "Про діяльність ОУН на Сході України". У ньому називаються всі області України, де діяло українське націоналістичне підпілля.

Цікавим є документ, підписаний 30 листопада 1943 року начальником Донецького (тодішнього Сталінського) обласного управління НКВС полковником Демидовим. У ньому вказується точна кількість українського націоналістичного підпілля під час гітлерівської окупації в районах Донеччини. В окремих містах налічувалися сотні українських націоналістів. Наприклад, у Маріуполі під час гітлерівської окупації було триста оунівців, які діяли в підпіллі. Про інші райони Донецької області він пише таким чином: "По районам Сталинской области созданы значительные формирования ОУН. Установлено, что в городе Мариуполе организация ОУН насчитывала до трехсот человек, в Краматорске – 120, в Славянске – 80, в Красноармейске – свыше 50, в Макеевке – 60, Марьенке – 80, Ольгенке – 30 человек... В основном в ОУН привлекалась интеллигенция, учителя, врачи, а также молодежь".

Це значною мірою були ті українські патріоти, котрі, як свідчать документи, залишалися з українською душею ще з часів визвольних змагань 1917–1921 років.

Український визвольний рух проти гітлерівської окупації був поширений в усіх регіонах. Скажімо, у Дніпропетровській області в другому кварталі 1944 року НКВС заарештував 711 активних націоналістів, у третьому – 744. Це дані з так званої "особливої папки" Дніпропетровського обкому Компартії. Те саме відбувалося в інших регіонах Півдня і Сходу: на Одещині, Миколаївщині, Кіровоградщині, у Криму. Добралися українські націоналісти й до Кубані – з базових міст Маріуполя та Бердянська. Оунівським центром на Кубані було місто Єйськ – відоме з давніх-давен українське поселення.

Оунівська діяльність не припинилася після приходу Червоної Армії. Є документи, які свідчать, що на шахтах Донбасу 1949 року розгортався український національний рух. У зв'язку з цим Роман Шухевич як провідник ОУН у країні і як головний командир УПА, в 1948–1949 роках приділяв велику увагу поширенню ОУН на Схід. Була розроблена спеціальна програма, яка називалася "Орлик". Вона передбачала перекинути значну частину українських націоналістів із Заходу в східні регіони, аби вони могли, так би мовити, розосередитися, зачаїтися до певного часу.

Нещодавно в архіві СБУ я знайшов лист Романа Шухевича до Ольги Гільків (його зв'язкової). За кілька днів до смерті він пише про велике значення поширення націоналістичної діяльності на Сході України.

Олександр ІЩУК, заступник начальника наукового відділу Галузевого державного архіву СБУ:

В архівах СБУ зберігається чи не найбільша колекція матеріалів із діяльності підпілля ОУН на території Східної та Південної України. На сьогодні точна кількість документів ще не підрахована. Ми почали збирати цю інформацію в Києві, також кожне обласне управління СБУ проводить перевірку своїх архівів, шукає матеріали.

У Луганській області виявлено 12 справ з цього питання, Чернігівській – 68, Полтавській – 6, Київській – 41, Хмельницькій – понад 100 справ. Безпосередньо у Галузевому державному архіві СБУ в Києві – понад 300 справ. Це лише ті матеріали, які попередньо виявлені, і це ще зовсім не остаточне число. За кожною з цих справ проходить не одна людина – це іноді 10 або й 100 чоловік, тож мова йде про тисячі підпільників, про тисячі борців за українську державність. Прізвища цих людей були невідомі, засекречені, і ми нічого точно про них не знаємо.

Розповім тільки про основні види документів, які зберігаються в архіві.

Перший масив документів – це безпосередньо матеріали ОУН. Наприклад, збірник документів про структури та діяльність ОУН і УПА – це справа 376 з колекції друкованих видань Галузевого державного архіву СБУ. Тут є інструкції, вказівки, звіти різного роду провідників підпілля. Матеріали охоплюють період від 1941 року до середини 1950-х років й усі області України.

Ще один масив матеріалів – світлини. Вони зроблені як самими підпільниками, так і співробітниками КДБ – це, наприклад, знімки вилученого майна або заарештованих людей.

В основному це була молодь 19–25 років. Усі ці люди були засуджені до тривалого терміну ув'язнення й відбували покарання в Сибіру.

На фото ми бачимо, що підпільники мали друкарські машинки, виготовляли літературу, яку розповсюджували серед населення.

Крім того, зберігся великий масив документів органів державної безпеки. Це архівні кримінальні справи щодо учасників підпілля, їх збереглися тисячі, проте ми ще не в змозі їх систематизувати. Збереглися також оперативні матеріали КДБ – звіти керівників різного рівня зі східних та південних областей України, – які писали, доповідні записки в Київ та Москву про боротьбу з українськими повстанськими групами на території цих областей.

Хочу продемонструвати унікальний матеріал, який показує жертовність не лише підпільників ОУН, а й героїзм простого населення. Бо завдяки лише населенню підпілля так довго проіснувало й мало сміливість створювати організації на Донбасі, Запоріжжі, в Сумській області після 1950 року.

Ось матеріал із Хмельницької області про селянку Павлюк, яка переховувала керівника Кам'янець-Подільського окружного проводу Скобу. Цю жінку заарештували 1951 року органи КДБ. 2 листопада вона була допитана, їй запропонували видати керівника підпілля, але вона відмовилася. Її піддавали різним тортурам... Павлюк відпустили додому, сказавши: "Видаси Скобу, житимеш! Не видаси, ми тебе заарештуємо". Тож вона й уся її родина наклали на себе руки, не бажаючи видавати підпільників ОУН, і залишили ось таку унікальну записку:

"Слава Україні! Українці, не судіть мене, що я стратила своє життя. Я не хотіла йти не енкаведистські тортури, якими вже 2 листопада від сьомої години ве-чора і цілу добу мучили мою сестру і мого швагра, племінницю. Ми вмерли й гордимося своєю смертю. Героям слава! Від них вимагали, щоб вони зрадили Батьківщину і видали провідників, але в нас – присяга, яку ми додержали до кінця свого життя. Слава Україні! За тебе, Україно, не дрогне рука випити отруту і тобі не зрадити".

І в кінці є коротка приписка, яка є дуже важлива: "Може, найдеться, що наші імена будуть проізносити, як буде вільна Україна".

Цей матеріал пролежав у архіві КДБ понад 50 років...

Записала
Оксана КЛИМОНЧУК

ЛІТПРОЦЕС

ПОЧУТТЯ ГУМОРУ І ПОЧУТТЯ МІРИ

Іван АНДРУСЯК, "Нація і держава"

Останнім часом складається враження, що гумор у нас закінчився на Глазовому: постмодерні потуги "насмішити" зазвичай чомусь виявляються настільки жалюгідними, що впору мовити про них: "насмішити людей". Чи то так уплинуло телебачення, де жарти винятково "нижчепояснi" й на рівні тупого "ги-ги", чи що інше – але факт залишається фактом: наше письменство в останні десятиліття майже розучилося сміятись розумно і щиро.

Направду, чи не єдиний сучасний письменник, котрому вдається мене "розсмішити", – чернівчанин Сергій Коваль. Притому навіть там, де він сам того не бажає! Скажімо, видав він (уже, між іншим, кількома накладами) свої студії "Чия мова вторинна і пародійна" і "Сини РА з берегів ДніпРА", де "на хлопський розум" доводить автентичність української мови і вторинність, ба, навіть пародійність стосовно неї мови російської. Скажімо, один із улюблених його прикладів: було собі, мовляв, питоме українське слово "доказ", а "брати зі сходу" взяли його та й спародіювали, доточивши аж три "хвости" (слово "суфікс" при цьому навіть не вживається!) – "а-тель-ство". Він навіть плакат такий виготовив: українсько-російський кордон; з українського боку стоїть собі бравий такий козарлюга і слово "доказ" написане; а з тамтого боку "москалик" потилицю шкрябає, на своє "ательство" дивлячись...

Ясна річ, Шевельовим чи Німчуком тут і не пахне. Ясна річ, про таке поняття, як історична граматика, автор якщо й чув, то жодним чином цього не виказує. Ясна річ, із наукової точки зору це не витримує жодної критики. Але ж – смішно! Направду смішно! І якщо позиціонувати це не як студію, а як пародію на ті несусвітні дурниці, які з мудрим виглядом украй активно останнім часом продукує, скажімо, академія педнаук, – тоді все гаразд...

Тим паче, що пародія – це, власне кажучи, основне літературне "амплуа" пана Коваля. Із-поміж численних його публікацій (у тому числі й окремими виданнями) міні-байок, епіграм, віршованих гуморесок і "сатиресок" вирізняється збірка пародій (теж, між іншим, видана кількома накладами) із симптоматичною назвою "Пірат пера". "Дістається на горіхи" в ній від автора понад сотні (!) сучасних поетів – як маловідомим, так і "живим класикам". Уміння "виловити" в серйозному й мудрому тексті, скажімо, Василя Герасим'юка, Юрія Бедрика, Марії Матіос чи Миколи Воробйова рядок-два, в контексті яких доречно усміхнутись – особливе вміння, особливий талант; і збірка засвідчує, що такий талант Сергієві Ковалю вповні притаманний. Ось, скажімо, виявляє він у київського поета Олексія Довгого такі рядки: "Я ставлю слово те на варті, / Що людям силу додає", – і пише на них:

Майнула думка: десь читав я схоже...
Та квапитись з огудою не варто:
Тарас Великий ставив – на сторожі,
Олекса Довгий, навпаки, – на варті...

І хвацько, і доречно, і необразливо, і смішно – чи не так?

До честі автора, переважна більшість його пародій, попри деяку категоричність, витримані якраз на такому високому рівні художньої адекватності. Одначе, на жаль, почуття міри часом йому зраджує – і тоді, скажімо, на поетичні випади Дмитра Павличка проти антисемітизму автор реагує відверто по-дикунськи: щось там про "лизать юдейську дупу"! Звісно, Павличко – не "священна корова", котру "не можна критикувати" – ні, критикувати можна і треба всіх. І мова тим паче не про те, що у Павличка й Коваля можуть бути різні погляди – хамство-бо годі виправдати поглядами, а тим паче хамство "міжнаціональне". Просто буває сатира, а буває образа – до образи ж, на моє глибоке переконання, ніхто опускатися не повинен.

Утім, подібні речі в творчості Сергія Коваля поодинокі. А краще, аби їх зовсім не було – бо це невиправдано принижує його направду цікаву творчість. Тим паче, що наш пародист уміє художньо й адекватно мовити і на доволі "слизькі" теми, що засвідчила його нова книжка, назва якої промовляє сама за себе "Еротика правдешня та мимовільна. Хуліганство у сучасній вітчизняній літературі".

Тож читаймо книжки Сергія Коваля, сміймося – і побажаймо йому завжди бути в доброму гуморі, неодмінно дотримуючись при цьому почуття міри.

ВІД АВТОРА

СЛІДАМИ СКОВОРОДИ

Катерина БОРИСЕНКО, літературознавець

Немає, здається, божевільніших часів, ніж передвиборні. Тільки увімкни телевізор – а там краса й сила інтелекту кандидатів у... Врешті, не так і важливо, який шмат влади вони прагнуть вхопити. Головне, що більшість із них схожі, немов близнюки. Однак трапляються й винятки.

Приміром, чинний мер Києва. Здається, вже ні в кого немає жодного сумніву щодо його інтелектуальних можливостей. Ледь не уся Україна, забачивши на екрані чільника столиці, затамувавши подих, чекає, що "геніального" він цього разу бовкне. Урешті, й найбільші виборі пов'язані саме з його "неповторним стилем спілкування". Так-от: цього разу він заявив, що зареєстрований кандидатом у... мери України!

А чого ж, не така вже й злецька обмовка, коли зважати на те, що пан Черновецький міг із легкістю уявити себе й мером всесвіту. Хоча... Пам'ятаєте, як колишній президент Кучма мріяв заселити Місяць? Принаймні кандидат у мери супутника землі вже є – залишилося створити міжгалактичний виборчком. Щонайцікавіше: жоден фантаст не спромігся додуматися до такого, жоден голлівудський сценарист уявити не зміг. Так що цікава вона річ – життя, такі сюжети подекуди підкидає...

А в Маріуполі теж цікавинка сталася – там відкрили пам'ятник знаменитому крокодилові-втікачеві Годзі. Пригадуєте, як улітку він утік із Донецького цирку, зачувши, що "найбільша гордість шахтарського краю" пан Янукович полюбляє носити черевики з крокодилової шкіри. Бідолашного Годзі тоді хто тільки не ловив, уключно з очолюваним під ту пору одіозним Нестором Шуфричем МНС. А він сидів собі в солоній воді та наспівував: "Я із цирку втік, я від Шуфрича втік". Однак, на жаль, від зими не зміг утекти й помер від запалення легенів. Щоправда, дотепер невідома доля його київського одноплемінника, теж утікача. Воістину казковий сюжет – то хто сказав, що нам тут погано. Ні, насправді, ми живемо, як у казці...

Ось лише від цієї "ненаукової фантастики" й самій хочеться кудись забігти. Чи не найяскравіше спричинився до таких намірів інтерівський проект "Великі українці". Там у лідерах опинився "земний пришелець" Григорій Сковорода. Отой, про якого в наших школах розповідають дітям хіба кілька стандартних фраз, а в світі виходять сотні розвідок, присвячених його філософії. Отой, якого світ так і не пiймав. Що це: технології, випадковість?.. Здається, ні одне й ні інше. Це наша втома від отого безглуздя, що зветься українською політикою – з її космічними прибульцями, крокодилами-героями та іншими нісенітницями. Нам захотілося абстрагуватися від усього цього й просто відчути себе такими, якими ми є, а не такими, як нас хочуть бачити наші, даруйте на грубому слові, політики. Не знаю, хто стане "переможцем" проекту (не думаю, що це буде Григорій Варсава – він знову втече від світу). Та, врешті, розмови, про чиюсь перемогу тут є абсурдними. Радше варто говорити про тих, кого ми (себто нація) пам'ятаємо. І як добре, що серед них є наш мандрований любомудр – Григорій Сковорода.

ПОСТАТЬ

СИЛЬНІ ДУХОМ І ВІРОЮ

Борці за Незалежність України, які збройно виступали проти імперських зазіхань німецького фашизму і московського більшовизму у 40–50-х роках минулого століття, вийшли у цих змаганнях непереможеними. Їх вороги могли знищувати фізично, але вбити ідеї не змогли. Тих, хто вижив у тій боротьбі, можна назвати людьми із криці.

Олексій СЛАБЕЦЬКИЙ

Ось, скажімо, один і героїв книжки Михайла Андрусяка "Брати грому" (видавничо-поліграфічне товариство "Вік", Коломия, 2006) Мирослав Симчич, сотенний Кривоніс. Родом він з Вижнього Березова на Івано-Франківщині, нині мешкає в Коломиї. На долю йому випали неймовірні випробування – мабуть, він і сам не зможе тепер пригадати, скільки разів доводилося йому разом із друзями "купатися" в гірських потоках, у тріскучий мороз розводити ватру в лісі, сушитися, зігріватись – і знову в бій! Тричі тоді він перехворів на тиф – і вижив, бо треба було боротися!

Один із найприкметніших у його житті – Руширський бій, що відбувся 15 січня 1945 року на Гуцульщині. Очолювана 22-річним Симчичем-Кривоносом сотня УПА повністю знищила батальйон червонопогонників, яким керував герой Сов'єцького Союзу, командир дивізії, генерал М. Дерґачов. Своє "геройство" він "заслужив", виселяючи кримських татар – а в Карпатах на нього і його батальйон (близько 500 осіб) чекала розплата. Молоді повстанці під керівництвом юного сотенного змогли подолати "старого вовка", московського служаку, зазнавши мінімальних втрат. Сам сотенний у тому бою був поранений у руку, одначе зав'язав унизу рукав кожушка, щоб не було помітно крові, й продовжував керувати боєм. Аж коли все скінчилося, друзі помітили, що їхній командир падає без свідомости...

Вижив. Вилікував рану, і знову – бої, переходи, рейди... Одначе якось, коли був на постої, зрадник виказав його енкаведистам. Його непритомного винесли з палаючої хати – через це втрапив їм до рук живим. Переніс усі тортури, та не зрадив присяги вояка УПА, нікого не видав. Далі: судилище "трійки" – і "широка дорога" в Сибір на десятки літ. Однак і там не зламався, вистояв, хоч і нахапався по карцерах різних недуг.

Під час хрущовської "відлиги" скоротили термін до 15 років. Відсидів. Вижив. Вийшов на волю. Повернутись не те що додому, а навіть у західні області України йому не дозволили – поїхав улаштовувати своє життя в Запоріжжя. Там і одружився, народився син-первісток – проте кадебістські цербери і там проходу не давали. Як грім із ясного неба – ордер прокурора на арешт у зв'язку "с открывшимися ранеє неізвєснимі обстоятєльствамі". Повезли в Івано-Франківськ і знову понад два роки провадили слідство. Навішали на нього кільканадцять нерозкритих злочинів. Але всі ті справи були шиті білими нитками. Симчич відмовився від адвоката, захищав себе сам – і то так, що "дело" весь час повертали "на доследованиє". Так нічого й не зумівши довести, кати послали подання до президії Верховного Сов'єта СССР, щоб та скасувала своє рішення про зменшення терміну ув'язнення підсудному Симчичу. Отак і поїхав знову в Сибір, ще на п'ятнадцять років...

Відсидів. Приїхала дружина зустрічати чоловіка. Вийшов на волю – а за воротами тюрми знову заарештували й у кайданах повели на слідство. Бачте, у розмовах із в'язнями виступав проти "сов'єцької власті"... Дали ще три роки. Вперто не хотіли відпускати його живим...

Отак і відсидів загалом 33 роки. Витримав усі катування – і не втратив людяности, порядности. Як він сам каже, завдяки силі духу і глибокій вірі в Бога. Тож многії йому літа!

Редакція газети "Нація і держава" висловлює глибоке співчуття головному редактору газети Михайлу Сидоржевському у зв'язку з непоправною втратою, що спіткала його родину, – передчасною смертю сестри Любові Олексіївни.

Видавець Конгрес Українських Націоналістів

Засновник Степан Брацюнь

Редакційна колегія Іван Белебеха, Іван Головацький, Ярослав Радевич-Винницький, Степан Семенюк,

Адреса редакції: 01001, вул. Хрещатик, 21, пом. 111, м.Київ; тел./факс (044) 279-78-08 e-mail: nacija@ukr.net www.nacija.org.ua

Адреса видавця: 01004, вул. Горького 36, м. Київ, тел./факс 235-37-61

Головний редактор Михайло Сидоржевський

Реєстраційне свідоцтво: Серія КВ № 7970, видане Державним комітетом інформаційної політики, телебачення та радіомовлення України 08.10.2003 р.

Передплатний індекс: 09715

Банківські реквізити: СПД Брацюнь Степан, р/р №26008013932801 у філії "Центральне регіональне управління ВАТ "Банк "Фінанси і кредит", ТОВ м. Київ, МФО 300937, ЄДРПОУ 2305606776

Газету набрано і зверстано у комп'ютерно-видавничому центрі Конгресу Українських Націоналістів.

Газету видрукувано у ВАТ "Видавництво "Київська правда"

Замовлення №

Наклад 7 000 примірників

Ціна договірна

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9